

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

رهنمود اجرایی تشکیل گروه پیشازان و فرزندگان در مدرسه

تهیه و تدوین: سازمان دانش آموزی

طراحی و صفحه آرایی: داننده

شمارگان: ۵۰۰۰۰

نوبت چاپ: اول

تاریخ انتشار: بهار ۱۳۹۰

سازمان دانش آموزی جمهوری اسلامی ایران

حق چاپ برای سازمان دانش آموزی جمهوری اسلامی ایران محفوظ است.

نشانی: تهران، خیابان دکتر شریعتی، پایین تر از حسینیه ارشاد،

نبش خیابان شهید کوشا

نشانی صندوق پستی ۶۱۹۴-۱۴۱۵۵

تلفن: ۲۶۴۰۴۹۹۲ - ۲۶۴۰۴۹۹۱

فهرست مطالب

۷.....	مقدمه.....
۱۰.....	تعریف تشکیلات پیشتازان و فرزندگان.....
۱۰.....	تعریف پیشتاز و فرزانه.....
۱۱.....	تعریف گروه.....
۱۱.....	ترکیب گروه.....
۱۲.....	نمودار ساختار گروه.....
۱۳.....	یاور مربی / ویژگی و شرح وظایف.....
۱۵.....	معاون گروه.....
۱۶.....	مسئول تیم.....
۱۷.....	معاون تیم.....
۱۸.....	تیم.....
۱۹.....	شرح وظایف تیم علمی.....
۲۰.....	شرح وظایف تیم خود کفایی و حمایتی.....
۲۱.....	شرح وظایف تیم فرهنگی و تبلیغی.....
۲۳.....	شرح وظایف تیم امداد و نجات.....
۲۴.....	شرح وظایف تیم ورزشی.....
۲۵.....	مراحل تشکیل گروه.....

مقدمه

در عصر حاضر با کاربرد یافته های روان شناسان و جامعه شناسان، مسئولین و دست اندرکاران تعلیم و تربیت به ویژه نظام آموزش و پرورش می کوشند بهترین عوامل و امکانات تربیتی را کشف کنند تا در کمترین مدت به اهداف مطلوب تربیتی نائل شوند و نوجوانان و جوانان عزیزمان را اشخاص واقعاً مفید و بهره مند از زندگی سالم بار بیاورند. امروزه مسجل گردیده است که تربیت غیر مستقیم (غیر رسمی) مؤثرتر از تربیت مستقیم (رسمی) است و محیط ها و عواملی که خود نوجوانان و جوانان انتخاب می کند بیش از محیط ها و عوامل تحمیلی در رفتارهایشان مؤثرند. به همین سبب یکی از ویژگی های آموزش و پرورش جدید و پیشرفته، به خصوص سازمان دانش آموزی توجه خاص به فعالیتهایی است که دانش آموزان در خارج از مدرسه و کلاس درس انجام می دهند.

از جمله آرمان‌های بلند سازمان دانش‌آموزی این بوده و هست که با تدوین سیاست‌های فرهنگی و تربیتی و برنامه‌ریزی دقیق و سنجیده و وسیله ارتقاء خودباوری، خود آگاهی، خود رهبری و در یک کلام، ارتقاء معرفت، اعتلاء فرهنگ و رشد شخصیت دانش‌آموزان را فراهم آورند. در این چشم‌انداز، چارچوب و سبک تازه‌ای برای یادگیری فراهم می‌آید که رشد و شکوفایی آزادانه شخصیت نوجوانان و جوانان از طریق مشارکت فعال در زندگی فرهنگی و اجتماعی تضمین و تأمین می‌شود و دامنه تلاش و جهاد فرهنگی به قدری وسعت می‌یابد که در عرصه‌های تازه و بدیع جوانان به جای فرصت‌سوزی، میدانی وسیع و گسترده برای خودسازی، خودباوری و خوداتکایی در عرصه‌های انقلابی و اسلامی می‌یابند و حلاوت زندگی را با همه ابعاد و جنبه‌های آن تجربه می‌کنند.

رهنمود حاضر، گامی است در راستای یکی از متعالی‌ترین اهداف سازمان دانش‌آموزی جمهوری اسلامی ایران و تلاشی است در راستای تحقق اهداف مذکور که نام «تشکیلات دانش‌آموزی پیش‌تازان و فرزندگان» را به عنوان یکی از بزرگترین سرمایه‌های ارزشی و انسانی خویش به خود گرفته است. امید

آنکه با تلاش و مجاهدت دست اندرکاران مراکز سازمان دانش آموزی و همت و توان مربیان و حمایت معنوی و ارزشمند مدیران آموزشگاه های سراسر کشور، این مهم به سرانجام مقصود، هدایت رسیده و مورد رضای خداوند متعال و زمینه ساز هدایت برای کمال مطلوب و الهی باشد.

معاونت فعالیت های دانش آموزی مدیریت سازماندهی و آموزش

تعریف تشکیلات پیشتازان و فرزندگان

تشکیلات دانش آموزی پیشتازان و فرزندگان به تعداد مشخصی از دانش آموزان داوطلب اطلاق می شود که با نظارت و راهبری مربی به منظور دست یابی به اهداف تربیتی و کسب مهارت های مفید از طریق آموزش و تمرین زندگی جمعی در قالب گروه و تیم دور هم جمع می شوند و با داشتن وظایف مشخص و تقسیم کار برای رسیدن به اهداف متعالی اجتماعی و الهی، همکاری و تلاش می کنند. این تشکیلات زیر نظر سازمان دانش آموزی جمهوری اسلامی ایران اداره می شود.

■ پیشتاز / فرزانه

اعضای پسر پیشتازان و اعضای دختر فرزندگان نامیده می شوند.

■ تعریف گروه

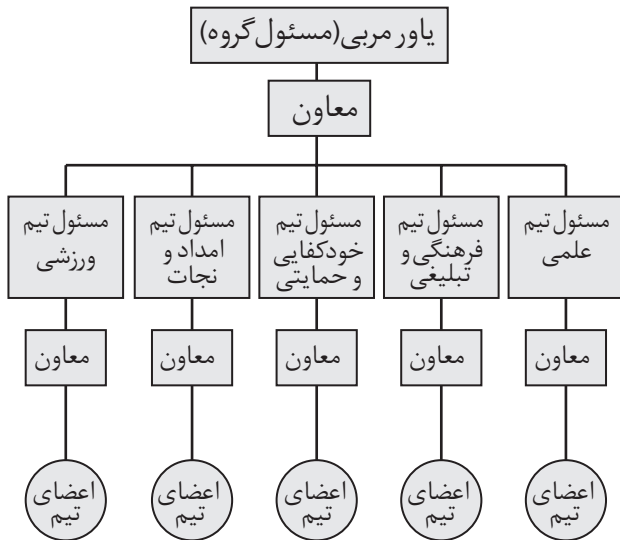
گروه یک واحد تربیتی اجتماعی متشکل از دانش آموزان پیشتاز یا فرزانه است که به منظور دستیابی به اهداف تربیتی تشکیلات دانش آموزی پیشتازان و فرزندگان از طریق آموزش و ارتباط مستمر با یکدیگر و تشکیل جلسات گروهی، زندگی جمعی، حضور در اجتماع، مسئولیت پذیری و مشارکت در فعالیتهای گروهی با بهره گیری از تعلیم و تربیت اسلامی تشکیل می شود.

■ ترکیب گروه

گروه در یک مدرسه دوره راهنمایی و متوسطه از ۱۲ دانش آموز پیشتاز یا فرزانه با ترکیب یک نفر یاور مربی (مسئول گروه) / یک نفر معاون گروه و ۱۰ دانش آموز در قالب ۵ تیم تخصصی ۲ نفره با عنوان هسته مرکزی تشکیل شده است.

نکته: مسئول و معاون هر تیم بنا بر توانایی و میزان علاقمندی سایر دانش آموزان مدرسه میتوانند نسبت به عضو یابی و افزایش تعداد اعضای تیم تحت نظر خود با هماهنگی و نظارت یاور مربی اقدام نماید.

نمودار ساختار گروه

مربیان محترم و دلسوز تشکیلات، به عنوان حامی، هادی و ناظر گروه خواهند بود و تمامی امور حتی مسئولیت گروه به یاور مربی و دانش آموزان واگذار می گردد.

یاور مربی

■ **تعریف:** یاور مربی به دانش آموزی (عضو) اطلاق می شود که نسبت به سایر دانش آموزان از توانایی های علمی، عملی، تخصصی و مهارت های تشکیلاتی بیشتری برخوردار بوده و به عنوان جانشین مربی می تواند مسئولیت گروه را به عهده گرفته و انجام وظیفه نماید. یاور مربی توسط معاون پرورشی (مربی پرورشی) و مدیر مدرسه انتخاب و مأمور تشکیل گروه و هدایت فعالیت های آن می گردد.

■ ویژگی های یاور مربی

- ۱- توانمند، پر انرژی و بانشاط
- ۲- توانمند در مدیریت و اداره یک گروه
- ۳- دارا بودن مقبولیت در بین دانش آموزان
- ۴- متدین، متعهد (دارای اخلاق اسلامی) و مسئولیت پذیر

- ۵- داشتن جاذبه لازم از لحاظ گفتاری و رفتاری
- ۶- داوطلب و علاقمند به فعالیت های گروهی و تشکیلاتی
- ۷- داشتن ارتباط و تعامل خوب با کادر مدرسه و دانش آموزان
- ۸- برخورداری از سلامت جسمی و روانی مناسب

■ وظایف یاور مربی

- ۱- شناسایی و عضو یابی اعضای هسته مرکزی
- ۲- سازماندهی اعضای هسته مرکزی در تیم های تخصصی با توجه به توانمندی آنان
- ۳- تقسیم وظایف مسئولین تیم ها و مدیریت بر اجرای دقیق و به هنگام برنامه های پیش بینی شده تیم ها
- ۴- پیگیری صدور کارت شناسایی اعضا
- ۵- دریافت حق عضویت سالانه اعضا و تحویل به مربی راهنما (با هماهنگی مدیر و معاون پرورشی مدرسه)
- ۶- برگزاری جلسات منظم مسئولین تیم ها و ثبت فعالیت ها در دفتر مربوطه
- ۷- آموزش به اعضای گروه (با هماهنگی مربی راهنما)
- ۸- ثبت اطلاعات و داده های اعضا در پورتال جذب و سازماندهی اعضای سازمان
- ۹- شرکت در دوره های آموزشی منطقه

۱۰- شرکت در جلسات ماهانه که توسط مربی راهنما برگزار می شود.

۱۱- تهیه گزارش ماهانه از فعالیت های گروه و تحویل به معاون پرورشی مدرسه و مربی راهنما جهت ارسال به منطقه

۱۲- مساعدت به معاون محترم پرورشی مدرسه (مربی پرورشی) در تمامی اموری که ایشان به یاور مربی تفویض می نماید (مهمترین وظیفه تشکیلاتی یاور مربی)

■ معاون گروه

تعریف: معاون گروه توسط مسئول گروه (یاور مربی) با هماهنگی مربی پرورشی مدرسه انتخاب می گردد که وظیفه اش انجام کلیه وظایف محوله از طرف یاور مربی می باشد

مسئول تیم

تعریف: به یکی از اعضای پیشتاز / فرزانه با تجربه و فعال، که دوره های آموزشی را با موفقیت گذرانده اطلاق می شود که ضمن داشتن مقبولیت در بین سایر دانش آموزان، شایستگی لازم به لحاظ متصف بودن به مسائل دینی و اخلاقی و نیز مهارت تخصصی و تشکیلاتی تیم را داشته و مسئول اداره و سازماندهی فعالیت های تیم تخصصی خود است که توسط یاور مربی انتخاب می شود.

■ شرح وظایف

- ۱- تعامل و همکاری با یاور مربی و معاون گروه
- ۲- شناسایی، عضو یابی و سازماندهی دانش آموزان علاقمند در تیم های تخصصی با توجه به علاقمندی و توانمندی ایشان

به تعداد نامحدود

۳- دریافت آموزش ها از یاور مربی و انتقال به اعضای تیم

۴- ایجاد ارتباط با سایر تیم ها و اعضای آنان

۵- ارائه گزارش هفتگی به یاور مربی از روند مباحث فعالیتی و آموزشی

۶- شرکت در نشست های هفتگی مسئولین تیم ها و رفع اشکالات فنی و آموزشی آنان

■ معاون تیم

معاون تیم توسط مسئول تیم با هماهنگی یاور مربی انتخاب می گردد که وظیفه اش انجام کلیه وظایف محوله از طرف مسئول تیم می باشد.

تیم

تمامی ۱۲ نفر اعضای گروه به جز یاور مربی (مسئول گروه) و معاون گروه در قالب ۵ تیم تخصصی به شرح زیر تقسیم می گردند.

- ۱- تیم علمی
- ۲- تیم خودکفایی و حمایتی
- ۳- تیم فرهنگی و تبلیغی
- ۴- تیم امداد و نجات
- ۵- تیم ورزشی

شرح وظایف تیم علمی

- ۱- شناسایی دانش آموزان نخبه و مستعد علمی برای تشکیل انجمن های علمی در مدرسه
- ۲- اجرای طرح ((همیار علمی)) جهت ارتقاء سطح درسی دانش آموزانی که کاستی علمی دارند توسط دانش آموزان مستعد و قوی درسی
- ۳- اطلاع رسانی آخرین یافته های علمی کشور و جهان به دانش آموزان
- ۴- برگزاری مسابقات علمی - آموزشی در سطح مدرسه و اطلاع رسانی به دانش آموزان در مورد مسابقات و برنامه های علمی و آموزشی که در کشور اجرا و انجام میشود و تشویق و ترغیب آنان به شرکت در این موارد
- ۵- شناسایی و معرفی دانش آموزان مستعد و فعال در زمینه رباتیک به سازمان دانش آموزی منطقه / شهرستان
- ۶- سایر موارد به ابتکار و پیشنهاد دانش آموزان

شرح وظایف تیم خود کفایی و حمایتی

- ۱- برقراری ارتباط با انجمن اولیاء و مربیان برای جلب حمایت اولیاء از برنامه های پیشنهادی و فرزندان
- ۲- برقراری ارتباط با مسئولین محلی و کسب حمایت معنوی و مادی آنان
- ۳- تشکیل مجمع خیرین دانش آموز و برگزاری جشن عاطفه ها و جشن نیکو کاری برای کمک به دانش آموزان بی بضاعت
- ۴- مشارکت در اداره تعاونی مدرسه
- ۵- برگزاری نمایشگاه های عرضه محصولات فرهنگی ، هنری و صنایع دستی دانش آموزان و مراکز فرهنگی مجاز در مدرسه با هماهنگی مسئولین مدرسه
- ۶- تشکیل صندوق مالی گروه و دریافت حق عضویت ماهانه اعضا
- ۷- سایر موارد به ابتکار و پیشنهاد دانش آموزان

شرح وظایف تیم فرهنگی و تبلیغی

- ۱- شناسایی دانش آموزان مستعد و علاقمند جهت تشکیل گروه سرود، تئاتر، تواشیح، شعر و مقاله و ...
- ۲- تهیه محتوای مراسم ها و ایام ... (قرآن، سرود، شعر، مقاله، تئاتر و ...)
- ۳- فضا آرایی مدرسه قبل از مراسم ها به ویژه نمازخانه
- ۴- فراهم آوردن زمینه حضور حداکثری دانش آموزان در اقامه نماز جماعت
- ۵- برگزاری مسابقات فرهنگی و هنری در مدرسه
- ۷- تهیه نشریه دانش آموزی (به شکل بروشور، روزنامه دیواری، تراکت و ...)
- ۸- آمادگی کامل جهت اجرای مراسم حاملان قرآن و گارد پرچم با همکاری و هماهنگی سایر اعضای تیم ها

- ۹- هماهنگی و تعامل با سایر تشکلهای موجود در مدرسه جهت برگزاری مراسم های مدرسه
- ۱۰- مشارکت فعال در اجرای مراسم آغازین مدرسه
- ۹- شناسایی و بکارگیری کتاب یار برای اداره کتابخانه مدرسه
- ۱۱- برگزاری مراسم زنگ سپاس و جشن سپاس معلم با کمک و همراهی تمامی دانش آموزان
- ۱۲- سازماندهی دانش آموزان جهت حضور فعال در راهپیمایی و برنامه های ایام... ۱۳ آبان و ۲۲ بهمن
- ۱۳- طراحی و اجرای برنامه های ویژه روز دانش آموز
- ۱۴- برگزاری محفل انس با قرآن و عترت (ع)
- ۱۵- برگزاری طرح یاد یاران (غبار روبی مزار شهداء بخصوص شهدای دانش آموز و معلم) و محفل انس با شهداء
- ۱۶- طراحی و اجرای ویژه برنامه های سالروز تاسیس سازمان دانش آموزی
- ۱۷- غبار روبی و عطر افشانی مساجد و نمازخانه مدرسه
- ۱۸- برگزاری جنگ های شادی
- ۱۹- تشکیل هیات های مذهبی به خصوص در ایام ماه محرم
- ۲۰- شناسایی و بکارگیری دانش آموزان خبرنگار پانا برای تهیه خبر و گزارش از فعالیت های مدرسه
- ۲۱- سایر موارد به ابتکار و پیشنهاد دانش آموزان

شرح وظایف تیم امداد و نجات

- ۱- تشکیل تیم امداد و نجات مدرسه به نحوی که در هر کلاس درسی یک تیم ۲ نفره تشکیل شود.
  - ۲- آموزش کمک های اولیه به تیم های امداد و نجات کلاسی و استفاده به موقع از این آموزش ها (به کمک مربیان سازمان جوانان هلال احمر)
  - ۳- آموزش پیشگیری و مقابله با خطرات به خصوص زلزله
  - ۴- شناسایی دانش آموزان توانمند جهت امدادگری و عملیات در شرایط سخت
  - ۵- شناسایی دانش آموزان مستعد و کوشا و سازماندهی و بکارگیری آنان در قالب طرح همیار انرژی جهت متذکر شدن دانش آموزان به صرفه جویی در مصرف برق ، آب و ... در مدرسه و محل زندگی
- سایر موارد به ابتکار و پیشنهاد دانش آموزان

شرح وظایف تیم ورزشی

- ۱- شناسایی دانش آموزان ساعی و نخبه در رشته های ورزشی (شنا، کوهنوردی، فوتسال (پسران) و آمادگی جسمانی (دختران)
- ۲- برگزاری مسابقات ورزشی در این رشته ها برای اعضای هسته مرکزی و اعضای تیم ها و سایر دانش آموزان علاقمند
- ۳- دعوت از مربیان رشته های ورزشی جهت آموزش های تخصصی به اعضای هسته مرکزی و اعضای تیم ها
- ۴- برگزاری برنامه کوهپیمایی دانش آموزی با هماهنگی مسئولین مدرسه

سایر موارد به ابتکار و پیشنهاد دانش آموزان

نکته مهم: با توجه به تنوع فعالیت ها و سنگینی بار برنامه ها در بعضی تیم ها در زمان های مختلف ، ضروری است تمامی اعضای گروه ، فارغ از نوع تیمی که در آن فعالیت می نمایند ، در اجرای برنامه ها به یکدیگر کمک نمایند.

مراحل تشکیل گروه

مراحل زیر به ترتیب اولویت موجب تشکیل یک گروه قوی، منسجم و هدفمند می گردد که می توان به وسیله آن بخش عظیمی از دانش آموزان را در فعالیتهای جذاب تشکیلاتی شرکت داد و نقش دانش آموز را به عنوان سیاست اصلی سازمان دانش آموزی پر رنگ نمود.

- **مرحله اول:** در این مرحله یاور مربی اقدام به شناسایی و عضوایی دانش آموزان برجسته و متخصص مدرسه در قالب معاون گروه و مسئولین تیم ها بر اساس ساختار گروه می نماید.
- نکته:** هر چه دقیق تر و شایسته تر دانش آموزان در این بخش شناسایی و عضوایی شوند، تیم ها با سرعت و تبحر بیشتری تشکیل می گردد.

زمان اجراء: نیمه اول مهرماه

● **مرحله دوم:** شناسایی و انتصاب معاونین تیم ها توسط

مسئولین تیم با هماهنگی یاور مربی

زمان اجراء : نیمه اول مهرماه

● **مرحله سوم:** تشکیل اولین جلسه آموزشی توسط مربی

راهنما برای اعضای هسته مرکزی گروه جهت توجیه شرح

وظایف اعضاء

زمان اجراء : ۱۵ مهرماه

● **مرحله چهارم:** اعضای هسته مرکزی گروه بر اساس مسئولیتی

که در تیم تخصصی به عنوان مسئول یا معاون تیم دارند، نسبت

به عضویتی فراگیر سایر دانش آموزان علاقمند و مستعد در رشته

تخصصی و بر اساس شرح وظایف تیم ها اقدام می نمایند.

زمان اجراء : نیمه دوم مهرماه

● **مرحله پنجم :** پس از شناسایی اعضای هسته مرکزی و

اعضای تیم ها یاور مربی می بایست تحت نظر مربی راهنما

اقدام به ثبت اطلاعات اعضاء در پورتال جذب و سازماندهی

سازمان دانش آموزی جمهوری اسلامی ایران و صدور کارت

آنان نماید.

زمان اجراء : هفته اول آبان ماه

- **مرحله ششم :** تدوین جدول جلسات کاری تیم ها توسط
یاور مربی و تدوین جدول جلسات آموزشی اعضای تیم ها
توسط یاور مربی با همفکری و دریافت رهنمون از مربی راهنما
زمان اجراء : هفته اول آبان ماه
- **مرحله هفتم :** آغاز مقتدرانه فعالیت گروه و حضور در صحنه
برنامه های مدرسه منطقه و شهرستان
زمان اجراء : ۱۳ آبان ماه